Úvodník Výběru rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi č. 1/2026

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 1/2026

ÚVODNÍK

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

také v novém roce vám nad rámec komentovaných překladů rozsudků Soudu přinášíme několik úvodních slov, v nichž upozorňujeme na další významná rozhodnutí Soudu, která se do tohoto čísla Výběru nevešla. Rádi bychom upozornili zejména na rozsudek a tři rozhodnutí, které soud v druhé polovině roku 2025 vydal proti České republice. První případ se týká trestního práva, druhý juvenilní justice a zbylé dva práva insolvenčního. Na závěr jsme si pak dovolili představit jedno zahraniční rozhodnutí, týkající se rodičovských práv.

První ze zmíněných věcí je rozsudek **Fajstavr proti České republice** (ze dne 16. 10. 2025, č. 48303/21). V něm se štrasburský soud poprvé zabýval institutem **spolupracujícího obviněného** podle českého práva. Věc se týkala stěžovatele, který byl odsouzený k desetiletému trestu odnětí svobody za organizovanou mezinárodní drogovou kriminalitu. Jeho odsouzení bylo založeno zejména na výpovědi spolupracující obviněné, které původně hrozilo odnětí svobody v délce až 18 let, ale výměnou za svou výpověď nakonec obdržela trest tříletý. V řízení před štrasburským soudem stěžovatel namítal porušení práva na spravedlivý proces. Soud však dospěl k závěru, že řízení bylo provázeno náležitými vyvažujícími faktory. Připomněl, že identita spolupracující obviněné byla obhajobě od počátku řízení známa a její výslechy proběhly v přítomnosti stěžovatele i jeho právního zástupce, kteří tak mohli zpochybnit její věrohodnost a pravdivost jejích výpovědí. To obhajoba i učinila a zároveň předložila vlastní verzi událostí; tvrzené alibi stěžovatele však soudy vyhodnotily jako nevěrohodné a vysvětlily, jak k tomuto závěru dospěly. Spolupracující obviněná se rovněž zúčastnila hlavního líčení, kde odpovídala na otázky položené soudem, státní zástupkyní i právními zástupci spoluobviněných; prvostupňový soud tak s ní vstoupil v přímý kontakt, a mohl i díky tomu lépe posoudit její věrohodnost. Výpověď spolupracující obviněné byla navíc ve vztahu ke stěžovateli v přípravném řízení potvrzena další osobou a ohledně dalšího člena organizované skupiny i důkazy objektivní povahy. Soudy nadto hodnotily tuto výpověď i ve světle znaleckého posudku k jejímu duševnímu stavu. V neposlední řadě Soud odlišil projednávanou věc od rozsudků Adamčo proti Slovensku (ze dne 12. 11. 2019, č. 45084/14) a Erik Adamčo proti Slovensku (ze dne 1. 6. 2023, č. 19990/20), v nichž shledal porušení čl. 6 Úmluvy. Zaprvé, v obou uvedených případech se tzv. kajícníkům podle slovenského práva výměnou za jejich usvědčující výpověď dostalo prakticky úplné imunity, zatímco v projednávané věci obdržela spolupracující obviněná pouze snížení trestu. A zadruhé, podle slovenského práva byla všechna rozhodnutí o přerušení či zastavení trestního stíhání kajícníků přijata státním zástupcem, tj. bez jakéhokoliv prvku soudní kontroly. Na rozdíl od toho v projednávané věci byl rozsah benefitu přiznaného spolupracující obviněné stanoven soudem.

Ve světle uvedeného štrasburský soud shrnul, že nelze tvrdit, že odsouzení stěžovatele bylo založeno na důkazech, vůči nimž nemohl v dostatečné míře realizovat práva obhajoby podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, ani že by celková spravedlivost řízení byla narušena v důsledku toho, že soudy vycházely z výpovědi spolupracující obviněné. Zároveň ale Soud ve svém rozsudku vyslal apel na české soudy,

aby si byly vědomy snížené důkazní hodnoty výpovědí spolupracujících obviněných, a aby proto tyto výpovědi vždy zkoumaly pečlivým a kritickým způsobem.

Dalším významnou věcí je rozhodnutí **Hlaváček proti České republice** (ze dne 25. 9. 2025, č. 21873/21). V něm Soud prohlásil za nepřijatelnou stížnost dítěte, které namítalo porušení svého práva na spravedlivý proces. Porušení mělo spočívat v absenci právního zastoupení v předprocesní fázi **řízení o činu jinak trestném** a nemožnosti v řízení před soudem zpochybnit protokoly z policejních výslechů a dosáhnout výslechu svědků.

Soud shledal, že s ohledem na stupeň a závažnost uložené sankce (napomenutí s výstrahou) nelze posuzované řízení považovat za trestní řízení ve smyslu Úmluvy. Konstatoval, že napomenutí nepředstavovalo sankci ani dle vnitrostátního práva, nemělo represivní nebo odstrašující charakter a sledovalo čistě výchovný a preventivní cíl. Trestní větev čl. 6 tak nebyla na věc aplikovatelná. Jinak by tomu dle Soudu mohlo být, pokud by se jednalo o závažný skutek a dítěti by hrozilo uložení sankce spojené se zbavením osobní svobody. V této situaci by se trestní větev čl. 6 a s ní spojená práva na právní zastoupení a rovnost zbraní v řízení aplikovala (rozsudek velkého senátu ze dne 23. 3. 2016, Blokhin proti Rusku, č. 47152/06, body 178–182).

Právní zastoupení dětí mladších 15 let od prvního úkonu ve věci je od 1. 7. 2024 již zajištěno. Došlo k tomu v reakci na rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva ve věci International Commission of Jurists proti České republice (ze dne 20. 10. 2020, č. 148/2017) novelou zákona o soudnictví ve věcech mládeže (č. 165/2024 Sb.). V případech činů jinak trestných, u nichž přichází s ohledem na okolnosti věci v úvahu uložení opatření zahrnujícího zbavení svobody, je třeba mít na paměti, že se nařízení bude vztahovat čl. 6 Úmluvy v jeho trestní větvi. Dítě, resp. jeho právní zástupce by měli mít možnost před soudem vyslechnout svědky svědčící proti dítěti.

Poslední dva případy proti České republice – rozhodnutí ze dne 3. 7. 2025, Hodina proti České republice, č. 18381/23 a rozhodnutí ze dne 20. 11. 2025, RAVAK a.s. proti České republice, č. 15866/23 – se týkají **insolvenčního práva**. Soud v nich posuzoval otázku porušení práva na ústní slyšení, resp. spravedlivého řízení. Připomněl, že ústní slyšení není nutné konat, neexistuje-li spor ohledně skutkových okolností, takže lze rozhodnout na základě spisu, či jde-li o čistě právní otázky omezeného rozsahu nebo nižší míry složitosti, anebo jsou-li předmětem řízení vysoce technické otázky.

Ve věci **Hodina** společnost, jejímž byl stěžovatel akcionářem, předložila reorganizační plán, podle kterého se základní kapitál měl snížit na nulu; všechny akcie se měly zrušit bez náhrady a vydat nové. Ty ale byly upsány už jen hlavním insolvenčním věřitelem. Podle stěžovatele tím mělo dojít k jeho „vytlačení“. Při ústním jednání před insolvenčním soudem za účasti stěžovatele, který ale v postavení akcionáře nemohl hlasovat ani klást otázky a vznášet námitky, věřitelé většinou hlasů plán odsouhlasili. Stejně tak to učinil i insolvenční soud. Štrasburský soud zdůraznil, že se věc týkala hledání řešení insolvence nikoli fáze jejího zjišťování, ve které lze považovat absenci slyšení za problematickou. Případ nevyvolával ani podstatné otázky stran objasnění skutkových zjištění či složitou právní otázku. Stěžovatel uplatnil námitky proti reorganizaci písemně, vnitrostátní soudy je nenechaly bez povšimnutí, ale zevrubně je posoudily na základě spisu.

Ve věci **RAVAK a.s.** byla stěžovatelka jednou z věřitelek a také brojila proti reorganizačnímu plánu přijatému na schůzi věřitelů, resp. schválenému insolvenčním soudem, protože měl údajně sledovat nepoctivý záměr neoprávněně zvýhodňovat jednoho z věřitelů. Věc se opět týkala až fáze hledání řešení insolvence. Podle Soudu má posouzení reorganizačního plánu spíše technickou než skutkovou povahu. Vnitrostátní soudy tudíž mohly rozhodnout na základě písemných podání stěžovatelky, resp. spisu. To také učinily. Nadto se stěžovatelka účastnila schůze věřitelů, což lze považovat za jednání *sui generis*, zde ústně přednesla argumenty a námitky proti plánu. Mohla také hlasovat

o reorganizačním plánu, čehož využila a hlasovala proti němu.

Soud proto v obou případech shledal, že k porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy nedošlo.

Poslední představovanou věcí je rozsudek **Van Slooten proti Nizozemsku** (ze dne 15. 4. 2025, č. 45644/18), týkající se **zásahu do rodičovských práv**. Stěžovatelka namítala porušení čl. 8 Úmluvy v důsledku zbavení rodičovských práv k nezletilé dceři, která byla ve věku 15 měsíců převzata do péče státu a následně umístěna do pěstounské rodiny. Štrasburský soud připomněl, že sloučení biologické rodiny je zásadním cílem opatření omezujících rodinný život a že státní orgány mají pozitivní povinnost o něj aktivně usilovat, jakmile je to rozumně možné. V projednávané věci shledal, že vnitrostátní orgány od tohoto cíle upustily příliš brzy, aniž by dostatečně posoudily zranitelnost dítěte a rodičovské schopnosti stěžovatelky. Rozhodnutí o zbavení rodičovských práv se přitom opíralo především o skutečnost, že se dítěti dařilo v pěstounské rodině, a o závěr, že tzv. přijatelná doba pro sloučení již uplynula. Soud tak konstatoval porušení Úmluvy.

(Zpracovali: Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva a oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu)